

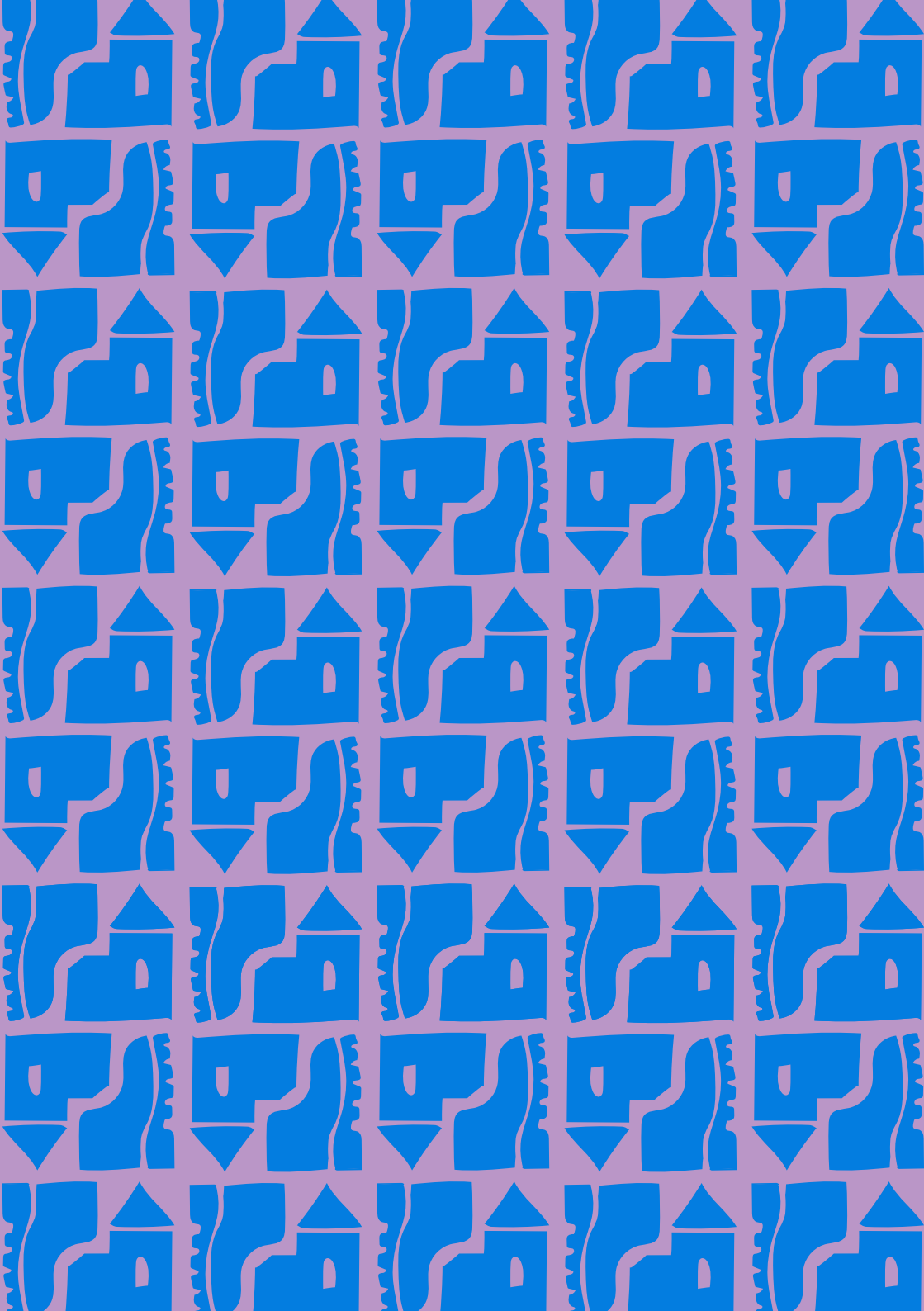
HET ZILTEPAD

UITHUIZERMEEDEN WANDELROUTES

LANGS DE
RUIGE RAND

VAN HET
NOORDEN

LANGS DE RUIGE RAND VAN HET NOORDEN

HET ZILTE
PAD
LANGS DE
RUIGE RAND VAN HET
NOORDEN

WELKOM OP HET ZILTEPAD

In dit weidse gebied dienen de kerktorens als prachtige bakens, net zoals vroeger voor de scheepvaart. Ook voor ons zijn het bakens van betekenis, in allerlei opzichten. En nu kunnen ze dat ook voor jou zijn. We hebben de deuren alvast voor je opengezet.

Elk routeboekje is opgebouwd uit eerst een rondwandeling die je vanuit de kerk kan starten en waar je ook weer terugkeert. Daarna volgt een etappe naar rechts en een ingekorte versie naar links. Zo kan je zelf kiezen of je alleen de rondwandeling wil doen of dat je misschien wel meerdaags gaat wandelen. Welke kant je op gaat mag je helemaal zelf weten.

Wij wensen je mooie momenten
en ontmoetingen!

'ALLEEN WAAR JE TE VOET WAS,
BEN JE WERKELIJK GEWEEST'
- GOETHE

**HET IS DE ARMOEDE, DIE
MAAKT DAT HET INTERIEUR
VAN DE MARIKERK IN UIT-
HUIZERMEEDEN BEWAARD IS
GEBLEVEN. HET GELD ONTBRAK
SIMPELWEG OM GROOTSCHALIG
ONDERHOUD TE PLEGEN EN HET
MONUMENTALE HOUTSNIJWERK
VAN PREEKSTOEL EN HEREN-
BANKEN TE VERVANGEN.**

Wie de kerk binnenstapt, kijkt de ogen uit. Zo mooi is die oude luister. Eenzelfde schoonheid valt op tijdens de rondwandeling. Dan zijn het niet de virtuoze orgelklanken, maar de zang van koekoek, karekiet en rietzanger die verbazen en het gemoed een huppelsprong doen maken.

Het treft. Het is orgeldag Noord-Nederland deze tweede zaterdag van mei. De kerken stellen hun monumentale orgels beschikbaar aan musici. De deur van de Mariakerk staat wijd open. De orgelklanken drijven als de Waddenwind door de straten

van Uithuizermeeden. De jonge organist, die een half uur speeltijd heeft, leeft zich uit. Het orgel is er een met de signatuur van Albertus Anthonie Hinsz. Een Hinsz, dan heb je wel wat in huis.

De kerk is nog maar kort geleden onder de vleugels van de Groninger Kerken gekomen. Een plaatselijke commissie zorgt ervoor dat de Mariakerk tijdens de zomer overdag open is voor bezoekers. De orgeldag is een uitgelezen moment. Johan Dijkstra kijkt trots om zich heen. 'Ons voordeel was dat we te arm waren om te vernieuwen. Daarom is het prachtige interieur bewaard gebleven. Volgens kenners heeft de Mariakerk de mooiste preekstoel van Groningen. Er is veel rijk houtsnijwerk.' En dan de stilte, nee vandaag op orgeldag niet. Maar zeker als het warm is, gaat hij graag even in de kerk zitten. Genieten van de rust en de koelte. Het mag duidelijk zijn, de Mariakerk heeft veel te bieden.

INHOUD

1. INTRO UITHUIZERMEEDEN	p. 4
2. RONDWANDELING UITHUIZERMEEDEN	p. 7
3. ETAPPE NAAR → UITHUIZERMEEDEN-LOSDORP	p. 15
4. ETAPPE NAAR ← UITHUIZERMEEDEN-USQUERT	p. 23
5. FIETSRUTES VANAF UITHUIZERMEEDEN	p. 27

RONDWANDELING

UITHUIZERMEEDEN

14,7

KM

EEN BAKEN VOOR INWONERS EN REIZIGERS

MET DE MARIAKERK IS IETS BIJZONDEERS AAN DE HAND. DE KERK DOORSTOND RAMPEN ZOALS OPEENVOLGENDE STORMVLOEDEN EN BLIKSEMINSLAG.

De toren heeft elementen die doen denken aan de Der Aa-kerk in de stad Groningen. De Meister toren is dan ook ontworpen door Allard Meyer, de bouwmeester van de Stad, die hiermee ook de Ommelanden bediende. De bouw startte niet onder een gelukkig gesternte. Er was nog maar net begonnen of de Kerstvloed van 1717 teisterde het Hogeland. In Uithuizermeeden werden 58 huizen weggespoeld, 208 mensen verdronken in de golven, evenals 722 koeien, 193 paarden, 61 varkens en ruim 2800 schapen. De bouw lag vijf jaar stil omdat de kerkelijke gemeente de timmerlieden niet meer kon betalen. Dertig jaar eerder was het ook al raak.

In 1686 verdronken er bij de St. Maartensvloed nog meer inwoners. Volgens een bron 'dreef een kind in eene wieg en kwam behouden in Embden aan.' De geschiedenis van het dorp is nauw verweven met de zee, met de kolonisatie van de kwelders en mieden bij Uithuizen en de invloedrijke landjonkers.

1 'TOREN BEKLIMMEN OP EIGEN RISICO' STAAT ER OP EEN ROOD BORD BIJ DE SMALLE TRAP IN HET KERKPORTAAL. De 'Meister toren' van Uithuizermeeden is dankzij de ranke opbouw een baken voor inwoners en reizigers. Een windvaan in de vorm van de zeemeermin uit het wapen van Rensema, wijst met opgeheven vinger de windrichting aan. Wie van buitenaf omhoog kijkt, voelt dat het beklimmen van de trapjes in de opengewerkte achtkante geledingen, een hachelijke onderneming is. Er zullen niet veel waaghalzen zijn die het aandurven.

2 IN DE MIDDELEEUWEN VOND DE RECHTSpraak PLAATS IN DE OPEN LUCHT OP EEN SPECIAAL DAARVOOR AANGEWEZEN PLEK. Op de grens van de kerspelen Uithuizen en Uithuizermeeden werd rechtgesproken bij de Dingvonder. De Dingsloot gold als grenssloot tussen beide plaatsen. Op Hemelvaart werd de rechter, rechtspraak gebeurde bij toerbeurt, op deze plek benoemd. Dit gebruik duurde tot 1700. De kwelderwal, de jongste in Het Hogeland, groeide vanaf Usquert van west naar oost aan en raakte rond 800 na Christus bewoond. Pas na de indijking in latere eeuwen stond het gebied niet meer onder invloed van de getijden.

3 OP DE PLEK VAN DE MENKEMA-BORG STOND IN DE MIDDELEEUWEN EEN STEENHUIS DIE, ZO MELDT EEN GEVELSTEEN IN DE HUIDIGE BORG, IN 1400 'VERNELT' WERD. Het waren onrustige tijden op het Fries-Groningse platteland waar kloosterorden en landjonkers het met elkaar aan de stok hadden. De eerste Menkema waarvan sprake is, was 'redger' (rechter) Eppo Menkema in 1376. De borg kwam in 1682 in bezit van Menno Alberda, diens zoon verbouwde het familieslot tot voornaam landhuis met parktuin. In 1921 schonken de erfgenamen de borg met omliggende tuin aan het Groninger Museum. Park en landhuis laten zien hoe de Groningse jonkers leefden. In de tuin bevindt zich een origineel doolhof. In de naastgelegen veestal, 't Schathoes, is een sfeervol café-restaurant ondergebracht. Skat is oud-Fries voor stal.

4 ZANDEWEER ONTSTOND IN DE TIENDE EN ELFDE EEUW IN DE BESCHUTTING VAN DE OPGESLIBDE KWELDERWAL DIE UITEINDELIJK TOT AAN ROODESCHOOL REIKTE. Boeren van de westelijk gelegen wierden Helwerd, Eelswerd en Kantens lieten op de kwelders hun vee weiden. Zij vestigden zich op de hoogten en wierpen er aarden heuvels op. Aan de op- en aflopende Hoofdstraat in Zandeweer is de kwelderwal nog goed te herkennen. Omdat de ondergrond nogal zandig is, kreeg de nederzetting de naam Zandeweer. Vroeg in de dertiende eeuw startte de bouw in baksteen van de zaalkerk die exact op het oosten is georiënteerd. Er vonden in de eeuwen daarna enkele verbouwingen en uitbreidingen plaats, zonder het karakter van de dorpskerk aan te tasten. Borgbewoners drukten hun stempel op het interieur voorzien van houtsnijwerk met herenbanken, orgelbalustrade en preekstoel. Het orgel is net als die in de Mariakerk een ontwerp van Albertus Anthoni Hinsz. Het orgel in Zandeweer was zijn eerste zelfstandige werkstuk. Die in Uithuizermeeden kon hij niet afmaken, hij stierf tijdens de bouw. Het orgel in de Mariakerk is daarna afgemaakt door zijn meesterknecht.

5 DE ROUTE MAAKT GEBRUIK VAN PADEN LANGS DE MAREN, ZOALS DE WATERLOPEN IN NOORD-GRONINGEN HETEN. Ze stromen al eeuwen door het landschap. Ze ontstonden als Wadprielen ver voor de bedijking. Later zijn ze vergraven, verbreed een uitgediept om ze beter bevaarbaar te maken. In de rietkragen langs de kanten fluiten met schelle uithalen de grote karekiet en rietzanger, die zich met zijn geelbruine verenkleed goed laat zien. De beweeglijke solisten doen erg hun best om elkaar in fluittonen en buitelandse melodieën te overtreffen. In een boom aan de waterkant maakt een paartje koekoeken avances. Nog even en het vrouwtje kan haar koekoeksei in een ander nest deponeren. De Meedstermaar en de Eppenhuistermaar kronkelen als een feestelijke serpentine tussen de groene akkers en weiden.

6 DE NICOLAASKERK IN OLDENZIJL IS IN AL HAAR BESCHIEDEN EENVOUD EEN PRONKSTUK VAN ROMAANSE BOUWSTIJL EN METSELWERKVERSIERINGEN. Naast de kerk biedt een Rustpunt met terras uitzicht op de op een wierde gebouwde kerk. De dertiende-eeuwse kerk is net als vele andere in het Waddenkustgebied gewijd aan Sint-Nicolaas, de beschermheilige van zeelieden. Vanaf de negende eeuw was het mogelijk om op de hoogste delen van de kwelders te gaan wonen. Op de natuurlijke kwelderrug werden huiswierden opgeworpen, vlak voor de kerk passeerden we een paar boerderijen die zich verheffen in het land. Zij liggen op zo'n middeleeuwse huiswierde. Later ontstond rond de kerk een klein buurtschap. In de elfde en twaalfde eeuw werden de eerste lage dijken aangelegd om het grasland te beschermen tegen zout water. In de oude dijk tussen Uithuizen en Oldenzijl is een sluis in de Meedstermaar aangelegd. Deze zij gaf het dorp haar naam. De oudste schriftelijke vermelding stamt uit 1358. De dijken lagen toen al veel noordelijker en oostelijker. De sluis verloor in die tijd haar functie om het waterpeil te reguleren.

ROUTEBSCHRIJVING

RONDWANDELING

Uithuizermeeden

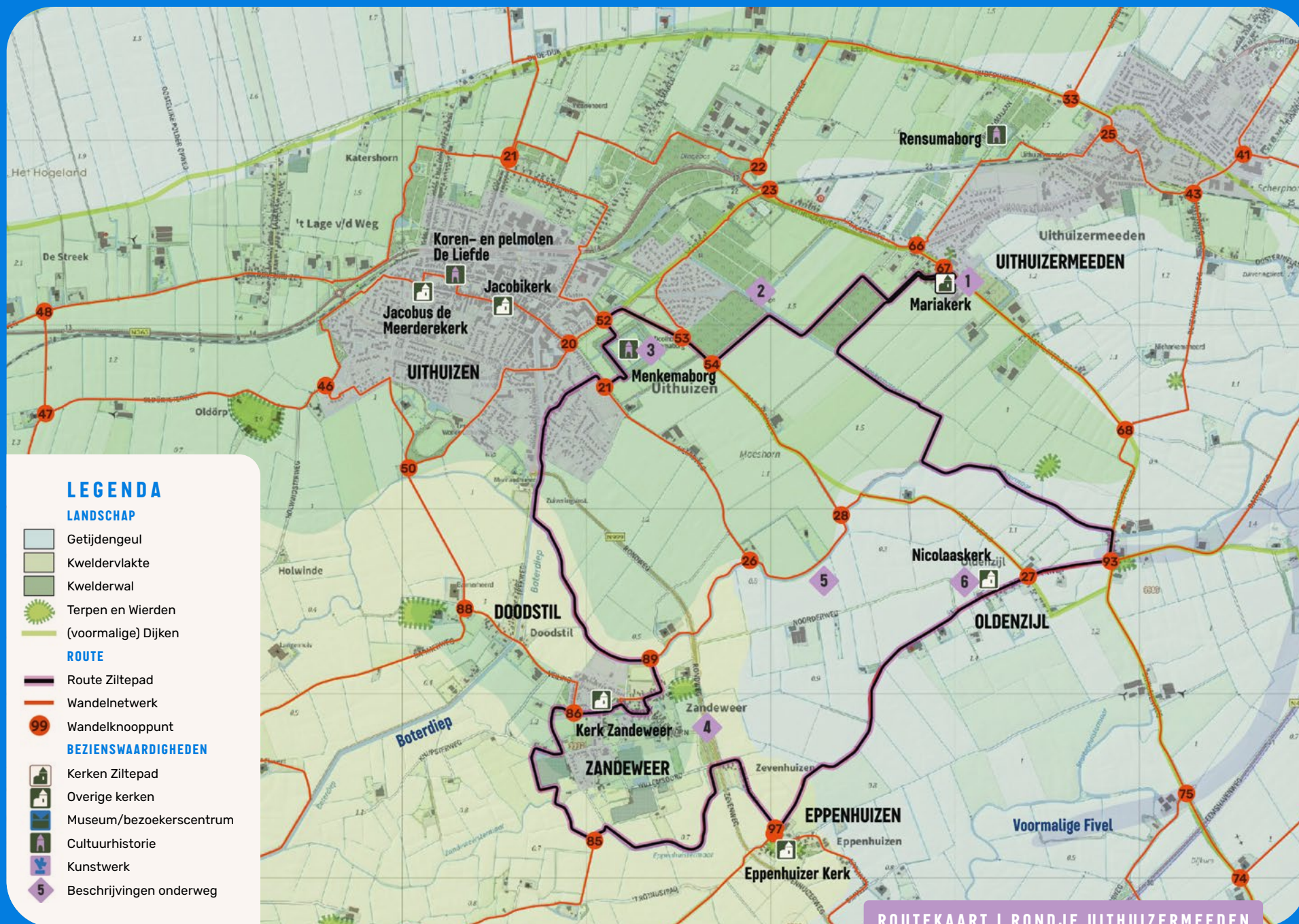
AFSTAND 14,7 km

STARTPUNT de Mariakerk

Vanaf de hoofdentree van de Mariakerk Linksom de kerk heen over de Torenstraat. Na het rondje om de kerk **← LA** bij 67 en vrijwel direct **RA →** fietspad Dingvonderpad. Fietspad volgen tot 54, daar **RA →** naar 53 en rechtdoor naar 52. Op de Dingeweg **← LA** en vervolgens **← LA** bij 52 over de oprijlaan Menkemaborg naar 21. Bij 21 **RA →** naar 89. **← LA** Aak, straat meandert door nieuwbouwwijk. In bocht voor vaart, weg oversteken rechts aanhouden langs linkeroever Boterdiep, gaat over in fietspad. Bij 89 **RA →** over Hoogholtje naar 86.

Op Noorderweg **RA →** en bij smal bruggetje **← LA** over schelpenpad langs molen. Op Molenhorn **RA →**, vlak voor kruising met Noorderweg **← LA** kerkenpad naar de middeleeuwse kerk van Zandeweer. Het kerkenpad aflopen en de Poelweg vervolgen. Aan het eind van de Poelweg worden aardbevingsbestendige huizen gebouwd. Daardoor is knooppunt 86 tijdelijk verdwenen. De Poelweg aflopen, aan het einde van de bestrating wordt door het bosje een nieuw pad aangelegd naar het Proeftoenpad. Daar **← LA** en op de Knijpsterweg **RA →** en **← LA** over Jukpad (schelpenpad) naar 85. Bij 85 **← LA** naar 97. Over de brug **RA →** Eppenhuistermaarpad door buurtschap Zevenhuizen naar Eppenhuizen. Voor dorpskom Eppenhuizen bij 97 **← LA** naar 27 langs de Nicolaaskerk in Oldenzijl. Bij 27 rechtdoor naar 93. Op de viersprong **← LA** Paaptilsterweg. Na de brug **← LA** Meedstermaarpad. Na bruggetje in fietspad **RA →** over de rechteroever van sloot pad langs akkerrand. Einde **← LA** en vervolgens bij dam zandpad **RA →** over sloot en vervolgens de linkeroever volgen tot bosrand. Daar **RA →** over graspad. Komt uit op Dingvonderpad. Teruglopen naar de Mariakerk in Uithuizermeeden.

19

ETAPE NAAR RECHTS

UITHUIZERMEEDEN LOSDORP

21,6 KM

EEN LANDSCHAP GEVORMD DOOR DE FIVELBOEZEM

DE WADDENDIJK LIGT
KILOMETERS VER WEG.
HET INGEPOOLDERDE LAND
DRONG STUKJE BIJ BEETJE DE
WADDENZEE VERDER TERUG.

In de middeleeuwen werd ook de Fivelboezem, de rivier die het noordoosten van Groningen mede vorm gaf, door monniken en boeren bedwongen en drooggelegd. Toch zijn de hoogten en laagten tussen Uithuizermeeden en Losdorp nog altijd herkenbaar.

Als de wind uit het noordoosten waait ruikt het naar de zilte Waddenzee als een herinnering aan de duizenden jaren dat het boerenland en de zee armpje drukten. Soms was de zee de bovenliggende partij, maar vanaf de middeleeuwen wisten mensen het water vaker te verslaan. Een enkele keer, zoals met de Kerstvloed van 1715, sloeg de natuur genadeloos terug. In de gemeenten De Marne en Eemsmond verdronken meer dan tweeduizend inwoners.

1 HET OUDE GEMEENTEHUIS VAN
UITHUIZERMEEDEN IS IN 1908

GEBOUWD. De architect A.L. van Wissen uit Groningen liet zich in zijn ontwerp inspireren door Hendrik Petrus Berlage. De gemeente die in de Franse tijd was gevormd, gebruikte voor die tijd een herberg als vergaderplek. Na verloop van tijd vond het gemeentebestuur het storend dat de veldwachters burgers opbrachten in de gelagkamer en dat na een aangifte van geboorte of overlijden inwoners verplicht een slokje moesten drinken.

2

ROODESCHOOL WAS RUIM HONDERD JAAR HET EINDPUNT VAN DE TREINDIENST DOOR HET HOGELAND vanaf de stad Groningen. De naam van het dorp zou afgeleid zijn van het rode pannendak op de lagere school. In 1893 vond de feestelijke opening van het station in Roodeschool plaats. Het kopstation was voorzien van een draaischijf waarop de locomotieven konden worden gedraaid voor de terugreis naar Groningen. In 2018 is de spoorlijn die al eerder tot aan de Eemshaven was doorgetrokken ook geschikt gemaakt voor personenvervoer.

3

HET NIEUWE LAND STREKT ZICH IN KEURIGE KAVELS UIT TEN NOORDEN VAN UITHUIZERMEEDEN EN ROODESCHOOL. Rechte lijnen domineren het landschap. Tussen Roodeschool en Zijldijk ligt een restant van een zijtak van de Fivel: de Tjariet. De Groote Tjariet was van oorsprong de buitendijkse voortzetting van de Fivel, die vrijwel volledig is verzand. In de vroegere Fivelboezem zijn zandbanken en kwelderwallen achtergebleven. Daarop was het ook goed wonen voordat de bedijking het zeewater buiten de deur hield. De verkaveling volgt in de voormalige Fivelboezem de oude loop van dijkjes en krekken.

4

OOSTERNIELAND EN ZIJLDIJK ZIJN AAN DE OEVER VAN DE GROOTE TJARIET ONTSTAAN als dubbeldorp rond een dijk van de Fivelboezem. Monniken van het klooster Bloemhof in Wittewierum bedijkten het gebied in 1317 en legden een zeesluis aan. In 1444 volgde de inpoldering van het oostelijke gebied, waardoor de sluis overbodig was. De naam Zijldijk beklijfde. In Zijldijk staat een Doopsgezinde vermaning uit 1772. De gereformeerde kerk is verbouwd tot intiem logement. Daarnaast bevindt zich het dorpshuis. Op de parkeerplaats staan elektrische deelauto's.

5

'T ZANDT ONTSTOND OP EEN ZANDRUG IN DE OUDE BOEZEM VAN DE FIVEL.

Al voor de bedijking door de monniken van Bloemhof rond 1317 had het dorp een eigen kerk. Het oudste deel van de Mariakerk stamt uit de dertiende eeuw. De zandrug waarop de dorpelingen zich vestigden lag voor de zeekering die tussen Godlinze en Zeerijp was opgeworpen om het achterland tegen het Wadwater te beschermen. Een pad vol poëzie dat de contouren van de zandrug volgt, maakt een omtrekkende beweging naar de prachtige kerk. De losstaande toren is begin dertiende-eeuws. Het siermetselwerk is van ongekende kwaliteit. Op een wand van het schip en in de dakgewelven is oorspronkelijk schilderwerk bewaard gebleven, zoals afbeeldingen van de Dag des Oordeels, van de evangelisten en van Jezus. Het orgel stamt uit 1662 en is in de achttiende eeuw verder vormgegeven door de bekende orgelbouwers Albertus Antoni Hinsz, Heinrich Hermann Freytag en Frans Casper Snitger.

6

INDRUKWEKKENDE LANEN OMZOOMD DOOR STATIGE BOMEN

LEIDEN NAAR het voormalige borgterrein van de borg Alberda. De huidige monumentale boerderij Alberdaheerd staat op een dubbel omgracht terrein. De geschiedenis van de borg voert terug naar de vijftiende eeuw. In 2008 kreeg de Alberdaheerd de Teenstraprijs van de Boerderijenstichting Groningen, om de manier waarop boerderij en borgterrein als beeldbepalend element in het landschap behouden zijn. De route loopt langs de theekoepel die omstreeks 1875 is gebouwd en niet zoals gebruikelijk op een heuveltje is gebouwd, maar op acht houten standers.

7

GODLINZE IS VERREWEG HET OUDST BEWOONDE DORP

op de route tussen Uithuizermeeden en Losdorp. De wierde ontstond al rond de tweede eeuw voor Christus op een oeverwal langs de Fivelboezem. In de loop van tijd, en dat is nog altijd mooi te zien als je op het dorp afloopt, is de wierde opgehoogd tot 6,22 meter boven N.A.P. Daarmee behoort deze tot de hoogste in Groningen. De archeoloog Van Giffen heeft in 1919 bij opgravingen een middeleeuws grafveld blootgelegd met graven en grafbijzettingen uit de Karolingische tijd. Er moet toen al een rijke elite hebben gewoond. De naam zou kunnen verwijzen naar Godelinvigi, de plek waar Godlev – een Keltische godheid – woonde. De radiale wierdenstructuur is goed bewaard gebleven. De romanogotische Pancratiuskerk staat op de plaats van een tufstenen kerk uit de twaalfde eeuw. Tussen de dertiende en de zestiende eeuw zijn de gewelven beschilderd met religieuze motieven.

8

VANAF HET BOERENPAD LANGS DE LOSDORPER MAAR

lijkt de Johanneskerk van Losdorp de wandelaar te wenken of uit te zwaaien. Ook deze dertiende-eeuwse kerk had waarschijnlijk een houten voorganger. Door een ingrijpende verbouwing in 1775 is van het oorspronkelijke uiterlijk weinig terug te zien. Losdorp dankt haar bekendheid aan de predikant Nicolaas Westendorp die veel schreef over de cultuurhistorie van streek en ommelanden. Hij gold als pionier van de Nederlandse oudheidkunde en trad daarmee in het voetspoor van Engelse collega's in hun grote interesse voor geologie en archeologie. In de kerk is een informatiepunt ingericht.

ROUTESCHRIJVING

ETAPPE NAAR RECHTS

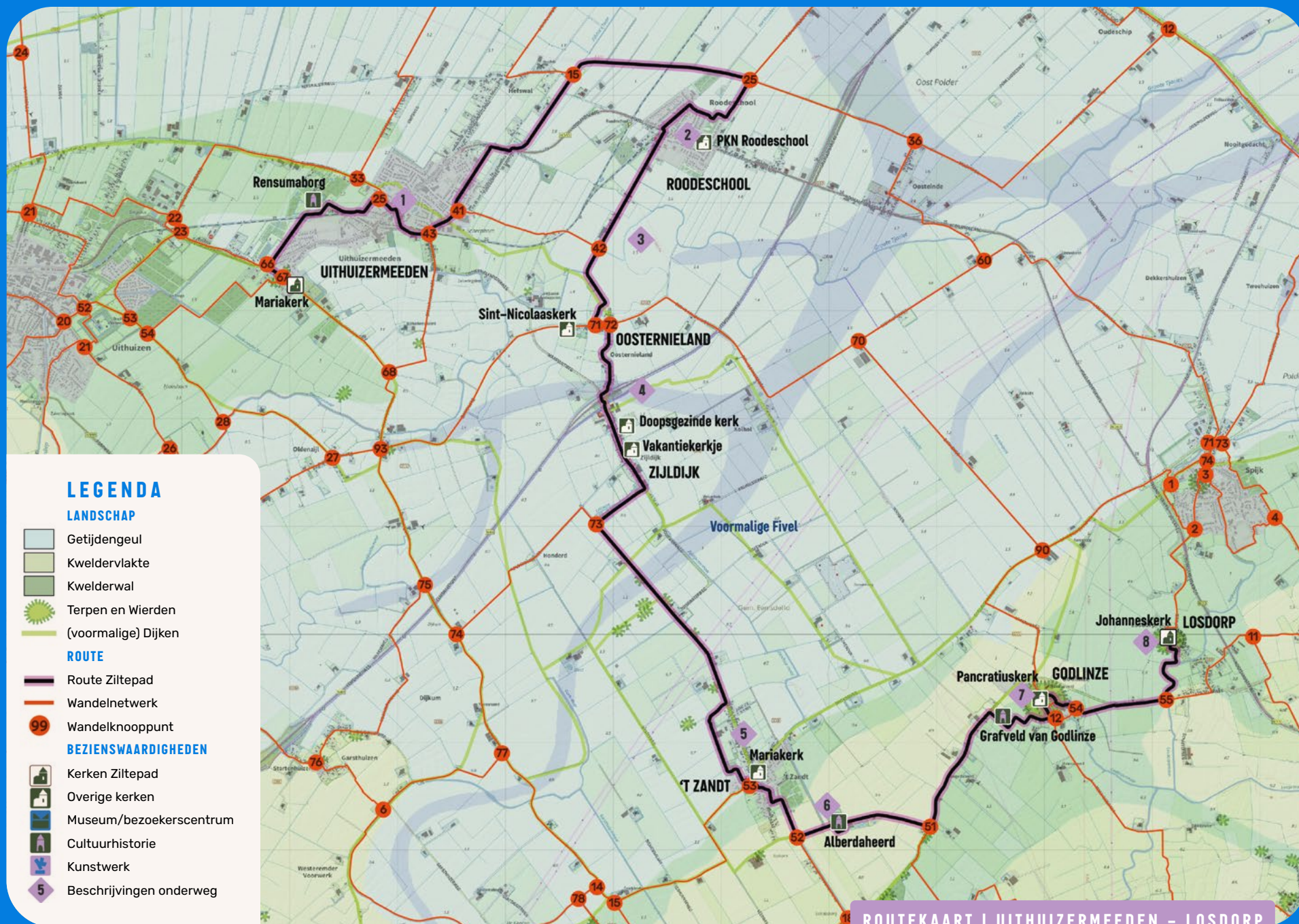
→ Uithuizermeeden – Losdorp

AFSTAND 21,6 km

STARTPUNT Mariakerk

Met rug naar entree Mariakerk Uithuizermeeden **RA** →. Bij 67 Torenstraat **← LA** richting 66. Op Hoofdstraat **RA** → en vervolgens **← LA** Rensumalaan. Spoorlijn oversteken en **RA** → fietspad. Voorbij treinstation **← LA** Noorderstraat. Bij 25 recht door 43, pad door centrum Uithuizermeeden. Rechtsom plein, op Hoofdstraat **← LA** en voor oud gemeentehuis **RA** →. Spoorlijn oversteken en links met de weg mee. Bij 43 **← LA** 41, opnieuw over spoorlijn. Kaapweg volgen. Bij 41 **← LA** Kwekersweg naar 15. Voor Hoofdstraat **RA** → Tjarietweg, ter hoogte van Tuinbouwweg **← LA** N363 oversteken Schapeweg. Bij 15 recht door 25. Bij 25 **RA** → naar 42. Wandelknooppunten volgen door Roodeschool. Let op: Voor Roodeschool **RA** → Dobswalpad door dorpsbosje. Op Westerdijkstraat **← LA** Van Speykstraat. Op Hooilandseweg **← LA** en vervolgens **RA** → Tilweg

naar 42. Bij 42 recht door richting 71. Stukje pad door boerenland vlak voor Oosternieland is niet onderhouden, Tilweg vervolgen tot kruising Oosternielandseweg. Kruising bij 72 oversteken naar 73. Einde Oosternieland **RA** → onder N46 door over Fivelweg. Einde Zijldijk **RA** → Het Oude Leyepad. Bij 73 **← LA** Zijldijk naar 53 (gaat over in Oosterhuizerweg). Op driesprong recht door Zijldijksterweg. Voor 't Zandt **RA** → Coralpad. Volgen door bosje met gedichten langs het pad voorbij Mariakerk en bij 53 **← LA** 52. In 't Zandt met rug naar kerk op Hoofdstraat **RA** → en direct **← LA** over bruggetje pad volgen door park. **RA** → op Oostersingel, **← LA** Gerard van Damstraat en **RA** → Boukema's pad. Bij 52 **← LA** naar 51 over terrein Alberdaheerd. Bij 51 **← LA** Godlinzerweg 12 (gaat over in Provincialeweg). Na drie woningen aan rechterhand **RA** → boerenpad door het land naar Godlinze. Komt uit op Stelterweg **RA** → en **← LA** Molenweg tot Pancratiuskerk. Door toegangshek linksom de kerk en over bruggetje. Op klinkerstraat **RA** → over Peperstraat. Op kruising met Hoofdweg **← LA** naar 54. Bij 54 recht door 55. Bij 55 **← LA** richting 2 langs Losdorpsemaar naar Johanneskerk Losdorp.

ROUTEKAART | UITHUIZERMEEDEN - LOSDORP

ETAPPE NAAR LINKS

UITHUIZERMEEDEEN USQUERT

14,7 KM

ROUTESCHRIJVING

ETAPPE NAAR LINKS

← Uithuizermeeden - Usquert

AFSTAND 14,7 km

STARTPUNT Mariakerk

Met rug naar de toren van de Mariakerk **RA →** naar de Torenstraat. Vervolgens **← LA** bij 67 en op de T-splitsing met de Hoofdstraat **RA →** richting 25. **← LA** Rensumalaan. Na de spoorwegovergang niet **RA →** de knooppuntenroute volgen maar rechtdoor. Voor Rensumaborg **RA →** en **← LA** om de borg heen. Op de viersprong van wandelpaden aan de achterkant van de borg ter hoogte van de vijver **RA →** naar het uitkijkpunt in de zichtas van de borg. Rondje maken en weer terug op de viersprong **RA →** naar de Rensumalaan en die uitlopen. Bij T-splitsing met de Oudedijksterweg **← LA** en vervolgens bij de Verlengde Dingweg **← LA** naar 22. Daar **RA →** Dingebospad naar 21 en **← LA** naar 51. Bij 51 **RA →** Vicariepad richting 48. Bij T-splitsing met Bovenhuizen **← LA** naar rotonde en over spoor **← LA** schelpenpad door groenstrook. Geraldadrift oversteken en vervolgens **RA →** Hoofdstraat West.

Op kruising voor RK kerk Jacobus de Meerdere **← LA** Sint-Vincentiusstraat Na Sint-Vincentiusgebouw **RA →**, gaat over in Molenwiedstraat. **RA →** Mennonietenkerkstraat en **← LA** Hoofdstraat West langs Jacobikerker. De kerk is overdag open en een bezoek meer dan waard. Hoofdstraat Oost vervolgen, gaat over in Oosterstraat. Bij 20 **RA →** naar 50. Op de kruising met de Brouwerijstraat **← LA** de J. Cohenstraat verlaten. De Brouwerijstraat gaat over in de Oude Tilsterweg. Bij 50 **RA →** naar 46. Op de kruising van de Maanweg met de Mijlemanlaan **← LA** langs de nieuwbouw van Uithuizen. Bij 46 op de Oldorpsterweg **← LA** naar 47, daar **RA →** naar 48 en **← LA** bij 48 over de Streeksterweg naar 61 (fietspad gaat bij kruising **← LA** over de provinciale weg) Streeksterweg vervolgen naar 61 en 63 op de hoek van de Petrus en Pauluskerk in Usquert. De kerk is overdag open.

LEGENDA

LANDSCHAP

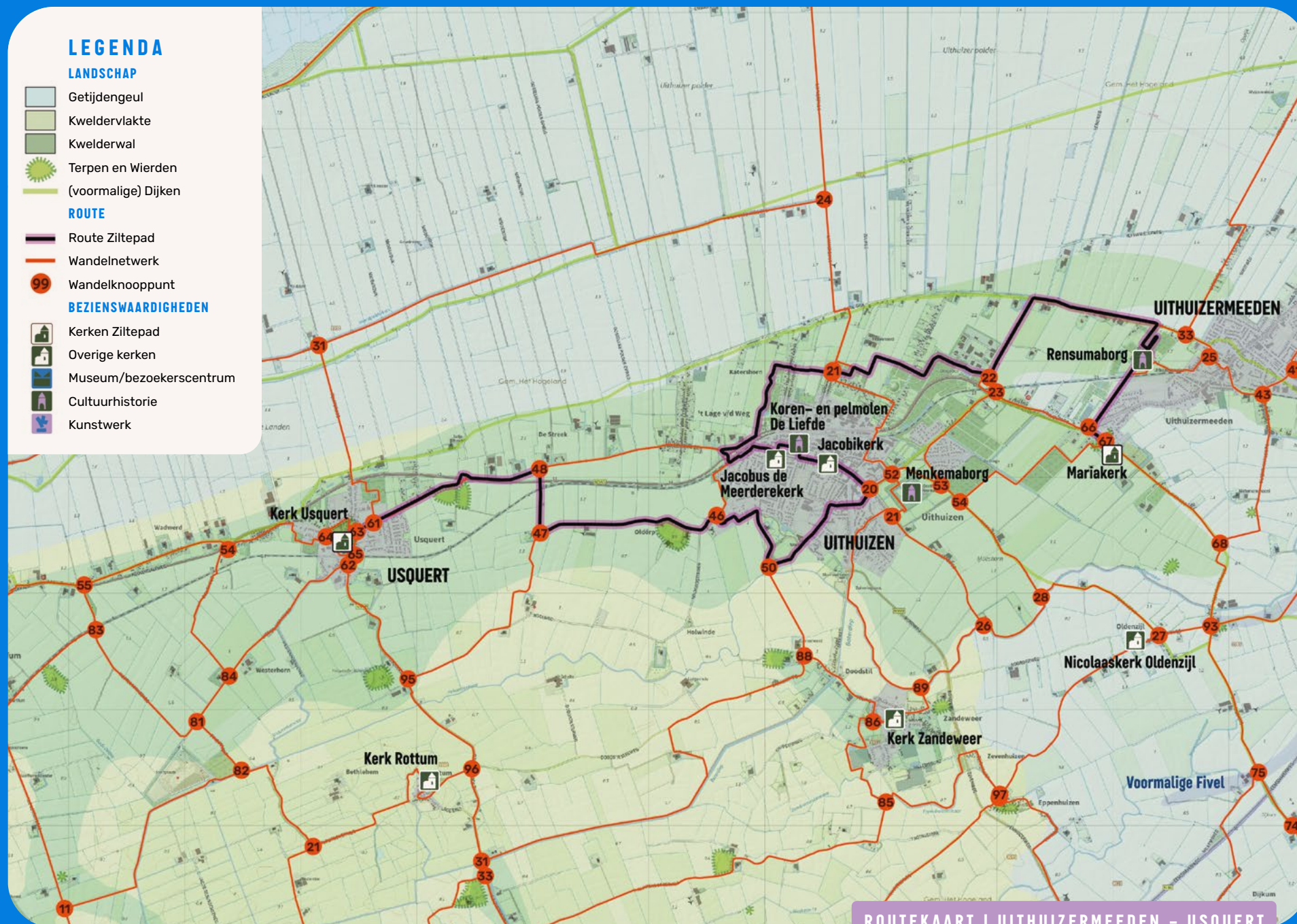
- Getijdengeul
- Kweldervlakte
- Kwelderwal
- Terpen en Wierden
- (voormalige) Dijken

ROUTE

- Route Ziltepad
- Wandelnetwerk
- Wandelknooppunt

BEZIENSWAARDIGHEDEN

- Kerken Ziltepad
- Overige kerken
- Museum/bezoekerscentrum
- Cultuurhistorie
- Kunstwerk

ROUTEKAART | UITHUIZERMEEDEN - USQUERT

FIETSRUTES

RECHTSOM

ROUTE Uithuizermeeden - Losdorp

AFSTAND 27,5 km

STARTPUNT Mariakerk

Met rug naar Mariakerk Uithuizermeeden **RA** → en op Torenstraat **← LA**. Bij 74 **RA** → naar 73. Bij 73 rechtdoor en vervolgens **← LA** Hefwalsterweg naar 70. 70 rechtdoor en **RA** → Meneersweg 77. Bij 77 **RA** → Dwarsweg naar 71. Bij 71 **RA** → 72 en rechtdoor 16. In Roodeschool bij 16 **← LA** 15. Bij 15 rechtdoor naar 13 in Zijldijk. Rechtdoor door 't Zandt naar 6. **← LA** naar 14 en rechtdoor richting 22 tot aan Losdorp en Johanneskerk.

LINKSOM

ROUTE Uithuizermeeden - Uithuizen - Usquert

AFSTAND 17 km

STARTPUNT Mariakerk

Met de rug naar de entree van de Mariakerk in Uithuizermeeden **RA** → en **← LA** op de Torenstraat. Op de kruising met de Hoofdstraat **← LA** richting 65. Bij Menkemaborg **← LA** Moeshornweg naar 12. Bij 12 **← LA** 93. Bij 93 **RA** → naar 94 (Eppenhuisen). Bij 94 **RA** → over Trekweg naar 11 in Zandweer. Bij 11 links aanhouden Veilingweg naar 67 (Doodstil). Bij 67 **RA** → naar 64 (langs Jacobikerk Uithuizen). Bij 64 rechtdoor naar 45. Bij 45 rechtdoor naar 76 en Petrus of Pauluskerk in Usquert.

LANGS DE RUIGE RAND VAN HET NOORDEN

Foto: Marieke Kijk in de Vegte

HET ZILTE PAD

LANGS DE RUIGE RAND VAN HET NOORDEN

Het Ziltepad is een
initiatief van Groninger
Kerken en Stichting Alde

Fryske Tsjerken in samenwerking met Visit
Wadden. De langeafstandsroutte verbindt
eeuwenoude kerken, unieke dorpen en
verhalen aan het weidse landschap langs
UNESCO Werelderfgoed Waddenzee – en
de mensen die hier wonen. Het pad nodigt
je uit om te vertragen en te bezinnen.

HET ZILTEPAD BIEDT MEER DAN

WANDELEN | Alles wat je nodig hebt om je
route te plannen vind je op: [visitwadden.nl/
hetziltepad](https://visitwadden.nl/hetziltepad). Hier vind je de GPX bestanden,
tips voor eten & overnachten, de podcast-
serie met verhalen en nog meer.

**INTERACTIEVE
KAART** | Scan de
QR code en bekijk
alle etappes in de
interactieve kaart.

TOEGANG KERKEN | Langs Het Ziltepad
zijn de deelnemende kerken (herkenbaar
aan Het Ziltepad logo op het bordje
naast de deur) in principe dagelijks
geopend van 1 april tot 1 november van
9.00 tot 17.00 uur. Buiten deze periode
in ieder geval ook toegankelijk via een
sleuteladres of met sleutelcode.

De kerk van Hegebeintum is een
uitzondering in deze route. Kijk voor
de tijden op terphegebeintum.nl

MEER INFO | Je kunt ons volgen via
Instagram en Facebook @HetZiltepad

22 ETAPPES | Het Ziltepad heeft maar
liefst 22 etappes langs de Waddenkust,
van Den Helder tot Termunten én 22
rondwandelingen, bij elke kerk één.
Met wie loop jij Het Ziltepad? Wil je de
etappeboekjes los kopen of de aantrekkelijke
en voordelige Ziltepad verzamelbox,
ga dan naar winkel.hetziltepad.nl.

Het Ziltepad is van Groninger Kerken
en Stichting Alde Fryske Tsjerken in
samenwerking met Visit Wadden en is mede
mogelijk gemaakt door Het Waddenfonds,
Mondriaan Fonds, Stichting Vrienden op de
Fiets, Provincies Noord-Holland, Fryslân
en Groningen, FB Oranjewoud, Gemeente
Hollands Kroon en het Cultuurfonds.

STEUN ONS | Heb je genoten van wandelen
langs Het Ziltepad? Van de eeuwenoude
kerken en hun gastvrije vrijwilligers? Met
een gift help je ons dit erfgoed te bewaren
voor toekomstige wandelgeneraties.
Kijk op groningerkerken.nl/steun-ons
of aldefrysketsjerken.nl/donateur

COLOFON

SAMENSTELLING, TEKST EN FOTOGRAFIE

Fokko Bosker

TOPOGRAFISCHE KAARTEN

Fries Erfgoed Collectief – Jelmer Bokma
& Topokaartopmaat: Luitzen Nijdam

LINOSNEDE OMSLAG

Beeldend kunstenaar Gerrit Terpstra

GRAFISCH ONTWERP

NØBODY | thisisnobody.nl

LUISTER HIER
DE PODCASTSERIE
HET ZILTEPAD.

ELK DORP ZIJN
EIGEN VERHAAL.

SPOTIFY

YOUTUBE

**In dit routeboekje vind je een rondwandeling
in Uithuizermeeden en de trajecten van
en naar de kerk van Uithuizermeeden.**

Dit boekje is onderdeel van een reeks van
22 etappes die samen het volledige Ziltepad
bewandelen. Spaar ze allemaal!

